

Τραπεζικά Θέματα

από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ

Επιμέλεια:
Χριστίνα Λιβαδά
Γιάννης Παλασάκης
Βασίλης Παναγιωτίδης
Κωνσταντίνος Τασάκος

Λειτουργία και εποπτεία πιστωτικών
ιδρυμάτων

Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Συστήματα πληρωμών

Προστασία καταναλωτή χρηματοπιστωτικών
υπηρεσιών

Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης
εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες
και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Βασικές αρχές για αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία

Τον Οκτώβριο του 2006 η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (εφεξής Επιτροπή της Βασιλείας) δημοσίευσε έκθεση με τίτλο «Βασικές αρχές για αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία» (Core Principles for Effective Banking Supervision).

Η έκθεση της Επιτροπής της Βασιλείας, η οποία αποτελεί επικαιροποιημένη έκδοχή της ομώνυμης έκθεσής της του 1997, καθορίζει τις ελάχιστες αρχές που πρέπει να εφαρμόζει κάθε χώρα για την ανάπτυξη αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου εποπτείας των τραπεζών, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πρέπει μάλιστα να επισημανθεί ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έχει συμπεριλάβει την εν λόγω έκθεση στον κατάλογο των διεθνών προτύπων και κωδίκων για την ενίσχυση των χρηματοπιστωτικών συστημάτων, την ορθή εφαρμογή των οποίων ελέγχει ο εν λόγω διεθνής οργανισμός σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα στο πλαίσιο του Προγράμματος Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (Financial Sector Assessment Program) που διενεργεί για κάθε μέλος του.

Η αναθεώρηση των βασικών αρχών κρίθηκε αναγκαία στο μέτρο που από τη χρονική στιγμή της αρχικής έκδοσής τους επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο των τραπεζών, ενώ ταυτόχρονα η εμπειρία από την εφαρμογή τους ανέδειξε επιπρόσθετα ζητήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν.

Στο αναθεωρημένο κείμενο καθιερώνονται εικοσιπέντε (25) βασικές αρχές σχετικά με τις ακόλουθες θεματικές:

- στόχοι εποπτείας, ανεξαρτησία, εξουσίες των εποπτικών αρχών και διαφάνεια κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (αρχή 1),
- εύρος των δραστηριοτήτων τις οποίες μπορούν να ασκούν οι τράπεζες, προϋποθέσεις χορήγησης άδειας λειτουργίας των τραπεζών και εξουσίες των εποπτικών αρχών ως προς τον έλεγχο της μετοχικής διάρθρωσης και του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των τραπεζών (αρχές 2-5),
- προληπτική εποπτεία: στην ενότητα αυτή, η οποία είναι και η εκτενέστερη, καθιερώνονται αρχές αναφορικά με την επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων στις τράπεζες (αρχή 6), την αποτελεσματική οργάνωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων (αρχή 7), τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου (αρχή 8), τα επισφαλή δάνεια και το σχηματισμό προβλέψεων (αρχή 9), την επιβολή ορίων αναφορικά με τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα (αρχή 10), τη μεταχείριση των ανοιγμάτων προς συνδεδεμένους πελάτες (αρχή 11), τη διαχείριση του κινδύνου χώρας, του κινδύνου αγοράς, του κινδύνου ρευστότητας, του λειτουργικού κινδύνου και του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων (αρχές 12-16),
- εσωτερικός έλεγχος και αποτροπή της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων (αρχές 17-18),

- τεχνικές άσκησης εποπτείας και υποβολή στοιχείων προς τις εποπτικές αρχές (αρχές 19-21),
- θέματα λογιστικής και γνωστοποίησης στοιχείων (αρχή 22),
- εξουσίες των εποπτικών αρχών και εποπτεία σε ενοποιημένη βάση (αρχές 23-24), και
- διασυννοριακή συνεργασία των εποπτικών αρχών (αρχή 25).

Τον Οκτώβριο του 2006 δημοσιεύτηκε επίσης από την Επιτροπή της Βασιλείας κείμενο στο οποίο παρέχονται διεξοδικές διευκρινίσεις αναφορικά με τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθείται και τον τρόπο εφαρμογής των ως άνω αρχών από τις εποπτικές αρχές (Core principles methodology).

Έρευνα της Επιτροπής της Βασιλείας για τον κίνδυνο συγκέντρωσης

Το Νοέμβριο του 2006 η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία δημοσίευσε έρευνα για τον κίνδυνο συγκέντρωσης. Ο κίνδυνος συγκέντρωσης αποτελεί ένα από τα ειδικά θέματα στα οποία θα εστιάζουν οι εποπτικές αρχές στο πλαίσιο των εξουσιών που παρέχονται σε αυτές με τον 2ο Πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας. Στο εν λόγω κείμενο, το οποίο διαμόρφωσε η ομάδα για τον κίνδυνο συγκέντρωσης της Επιτροπής της Βασιλείας,

- καταγράφονται οι τρέχουσες πρακτικές της αγοράς,
- ελέγχεται κατά πόσο οι μεθοδολογικές παραδοχές της Προσέγγισης των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τη μη ορθή αποτίμηση του κινδύνου συγκέντρωσης, και τέλος,
- καταγράφονται βασικά μεθοδολογικά εργαλεία για την ποσοτικοποίηση του κινδύνου συγκέντρωσης.

Κοινοτικό επίπεδο

Κείμενα Κατευθυντήριων Γραμμών της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Οκτώβριο του 2006 η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε κείμενο κατευθυντήριων γραμμών, στο οποίο καταγράφονται αρχές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με μια από τις θεματικές ενότητες στις οποίες οφείλουν να εστιάζουν οι εποπτικές αρχές κατά τη διενέργεια της διαδικασίας εποπτικής εξέτασης του 2ου Πυλώνα: τον κίνδυνο εισοδήματος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (interest income risk).

Στην πρώτη ενότητα του εν λόγω κειμένου καταγράφονται οι τρέχουσες πρακτικές της αγοράς, διαμορφώνεται ορισμός του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο και καταγράφεται το

κοινοτικό πλαίσιο αναφορικά με τη διαχείριση του εν λόγω κινδύνου. Επί του θέματος, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 124 της Οδηγίας 2006/48/EK «μέτρα θα απαιτούνται στην περίπτωση ιδρυμάτων των οποίων η οικονομική αξία μειώνεται κατά περισσότερο από 20% των ιδίων κεφαλαίων τους ως αποτέλεσμα αιφνίδιας και μη αναμενόμενης μεταβολής των επιτοκίων, το μέγεθος της οποίας καθορίζεται από τις αρμόδιες αρχές και παραμένει το ίδιο για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα». Στο κείμενο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας διατυπώνεται ορισμός της έννοιας «αιφνίδιας και μη αναμενόμενης μεταβολής των επιτοκίων». Οι δύο επόμενες ενότητες του κειμένου περιέχουν κατευθυντήριες γραμμές επί του θέματος για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εποπτικές αρχές.

Το έργο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας για την εφαρμογή του 2ου Πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων συμπληρώθηκε το Δεκέμβριο του ίδιου έτους με τη δημοσίευση του τελικού κειμένου κατευθυντήριων γραμμών για τον κίνδυνο συγκέντρωσης.

Τέλος, στις 14 Δεκεμβρίου 2006 η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε, σε συνέχεια σχετικής διαβούλευσης, κείμενο κατευθυντήριων γραμμών αναφορικά με την προσομοίωση καταστάσεων κρίσης (stress testing) στο πλαίσιο του 2ου Πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας. Το εν λόγω κείμενο αποτελείται από τρεις ενότητες, εκ των οποίων στην πρώτη οριοθετείται η έννοια της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) με έμφαση στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δεύτερο πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας, στη δεύτερη καταγράφονται κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με τη μεθοδολογία της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης και στην τρίτη παρουσιάζονται οι διαφορετικές μεθοδολογίες προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ανά κίνδυνο (πιστωτικός, αγοράς και ρευστότητας).

Κείμενο Κατευθυντήριων Γραμμών της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας αναφορικά με την ανάθεση δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς συνεργάτες

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός της απουσίας εναρμόνισης επί του θέματος σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε το Δεκέμβριο του 2006, σε συνέχεια σχετικής διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς, τελικό κείμενο κατευθυντήριων γραμμών αναφορικά με την ανάθεση δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς συνεργάτες (Standards on outsourcing). Οι κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και λαμβάνουν υπόψη τις τρέχουσες διεθνείς και ευρωπαϊκές νομοθετικές εξελίξεις. Ειδικότερα, με στόχο τη διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού, λαμβάνεται μέριμνα ώστε μέσω αυτών να διασφαλιστεί σύγκλιση με τις σχετικές διατάξεις των εκτελεστικών μέτρων της Οδηγίας 2004/39/EK για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID).

Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο των τεχνικού χαρακτήρα διατάξεων του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων (Basel II)

Η διαδικασία ενσωμάτωσης των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων έχει ξεκινήσει από το Μάιο του 2006. Λόγω του μεγάλου όγκου των εν λόγω Οδηγιών και του ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα πολλών διατάξεών τους, στο πλαίσιο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που ανέλαβε την εκπόνηση του νόμου με τον οποίο θα επέλθει η ενσωμάτωση, αποφασίστηκε ο νόμος να περιέχει τις μείζονος σημασίας διατάξεις και οι τεχνικού χαρακτήρα διατάξεις να ενσωματωθούν με Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και Αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει μέχρι στιγμής θέσει σε διαβούλευση πέντε σχέδια Πράξεων Διοικητή (εφεξής ΠΔ/ΤΕ) επί των εξής θεμάτων:

- εφαρμογή της Τυποποιημένης Προσέγγισης υπολογισμού σταθμισμένων κατά κίνδυνο ανοιγμάτων (υπό α),
- ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι λειτουργικού κινδύνου (υπό β),
- εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των σταθμισμένων κατά κίνδυνο ανοιγμάτων (υπό γ),
- ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων (υπό δ), και
- υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς του καρτοφυλακίου συναλλαγών (υπό ε).

(α) Εφαρμογή της Τυποποιημένης Προσέγγισης υπολογισμού σταθμισμένων κατά κίνδυνο ανοιγμάτων

Το εν λόγω σχέδιο ΠΔ/ΤΕ περιλαμβάνει τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ αναφορικά με την εφαρμογή της Τυποποιημένης Προσέγγισης υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων (Οδηγία 2006/48/ΕΚ, άρθρα 78-83 και Παράρτημα VI). Επιπρόσθετα, στο εν λόγω σχέδιο περιλαμβάνονται οι διατάξεις που αφορούν τις Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου, τις οποίες επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν τα πιστωτικά ιδρύματα που υιοθετούν την Τυποποιημένη Προσέγγιση.

Η ΕΕΤ στο κείμενο παρατηρήσεών της εστίασε σε θέματα που αφορούσαν διατάξεις ελάχιστης εναρμόνισης και άπτονταν διακριτικών ευχερειών της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς επίσης και σε ζητήματα ερμηνευτικής φύσης με γνώμονα τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού με τα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε άλλα κράτη-μέλη.

(β) Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι λειτουργικού κινδύνου

Στο εν λόγω σχέδιο ΠΔ/ΤΕ ενσωματώνονται οι διατάξεις της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ αναφορικά με τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου (Οδηγία 2006/48/ΕΚ, άρθρα 102-105 και Παράρτημα Χ). Στο σχέδιο προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, την Τυποποιημένη Μέθοδο και τις Εξελιγμένες Μεθόδους Μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου.

Στο κείμενο παρατηρήσεων της η ΕΕΤ έθιξε, μεταξύ άλλων, τρία βασικά ζητήματα:

- την ταξινόμηση των δραστηριοτήτων στην Τυποποιημένη Μέθοδο,
- τον τρόπο χειρισμού των προβλέψεων για λειτουργικούς κινδύνους, και
- τις προϋποθέσεις αναγνώρισης των ασφαλιστήριων συμβολαίων ως τεχνικής μείωσης του λειτουργικού κινδύνου.

(γ) Εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των σταθμισμένων κατά κίνδυνο ανοιγμάτων

Το τρίτο σχέδιο ΠΔ/ΤΕ αφορά την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των σταθμισμένων κατά κίνδυνο ανοιγμάτων συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων, οι οποίες αφορούν τις Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου που μπορούν να εφαρμοστούν στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου.

Στο κείμενο παρατηρήσεων της η ΕΕΤ έδωσε έμφαση σε θέματα ποσοτικοποίησης του πιστωτικού κινδύνου (λ.χ. συλλογή στοιχείων LGD από τα πιστωτικά ιδρύματα που υιοθετούν τη θεμελιώδη προσέγγιση), τη μεταχείριση των μεριδίων Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων Κινητών Αξιών (ΟΣΕΚΑ), τα κριτήρια ενεργοποίησης της αθέτησης υποχρέωσης στην περίπτωση πιστώσεων με τη μορφή αλληλόχρεου λογαριασμού, την έννοια της «τεχνικής καθυστέρησης», το κριτήριο της ουσιαστικής χρησιμοποίησης του συστήματος διαβάθμισης (use test) και τη μεταχείριση των ποσών αναμενόμενης ζημίας. Τέλος, η ΕΕΤ ζήτησε την αναγνώριση των θετικών αποτελεσμάτων του συμψηφισμού στοιχείων εντός ισολογισμού με τη συμπερίληψή του στην κατηγορία των τεχνικών χρηματοδοτούμενης πιστωτικής προστασίας.

(δ) Ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων

Με το σχέδιο ΠΔ/ΤΕ αναφορικά με τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων για σκοπούς κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων ενσωματώνονται οι σχετικές με τα ίδια κεφάλαια διατάξεις της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ, ενώ επιπλέον κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο οι λοιπές διατάξεις που άπτονται του πλαισίου εκπλήρωσης κεφαλαιακών απαιτήσεων (διπλή μόχλευση, εποπτικά φίλτρα στα στοιχεία που προκύπτουν από την εφαρμογή των ΔΛΠ/ΔΠΧΠ, μεταχείριση υβριδικών κεφαλαίων).

Στο κείμενο παρατηρήσεων της η ΕΕΤ ζήτησε πρόσθετες διευκρινίσεις αναφορικά με τη μεταχείριση των ενδιάμεσων κερδών, των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων (επενδυτικά και ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα), των προβλέψεων από τις τράπεζες οι οποίες θα υιοθετήσουν την Τυποποιημένη Προσέγγιση, των call options, των «δικαιωμάτων μειοψηφίας» και του ποσού των συναλλαγματικών διαφορών (χρεωστικών ή πιστωτικών) που προκύπτουν από τη μετατροπή σε εγχώριο νόμισμα των ενοποιούμενων για εποπτικούς λόγους θυγατρικών εξωτερικού.

(ε) Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς του χαρτοφυλακίου συναλλαγών

Με το σχέδιο ΠΔ/ΤΕ για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς του χαρτοφυλακίου συναλλαγών ενσωματώνονται στο ελληνικό δίκαιο οι σχετικές διατάξεις της Οδηγίας 2006/49/ΕΚ. Οι σημαντικότερες αλλαγές που επιφέρει η εν λόγω πράξη αφορούν:

- τις προϋποθέσεις συμπερίληψης στοιχείων στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών,
- τον τρόπο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων για θέσεις σε μερίδια ΟΣΕΚΑ στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών,
- την καθιέρωση πρόσθετων κριτηρίων για την αναγνώριση εσωτερικού υποδείγματος για τον ειδικό κίνδυνο θέσης, και
- την απλοποίηση της διαδικασίας για την εποπτική αναγνώριση του εσωτερικού υποδείγματος.

Στο κείμενο παρατηρήσεων της η ΕΕΤ ζήτησε ιδίως διευκρινίσεις για διάφορα επιμέρους ζητήματα, ενώ με στόχο τη διασφάλιση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων με τα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε άλλα κράτη-μέλη, ζητήθηκε η απόλυτη εναρμόνιση με τις αντίστοιχες κοινοτικές διατάξεις σε όποια σημεία κρίθηκε ότι εισάγονταν αυστηρότερες ρυθμίσεις.

Β. Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Κοινοτικό επίπεδο

Εργασίες της CESR σε σχέση με την Οδηγία 2004/39/EK για τις Αγορές Χρηματοπιστωτικών Μέσων (MiFID Level 3 Work)

Σε συνέχεια της έκδοσης της Οδηγίας 2004/39/EK για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων (MiFID) και την έκδοση των εκτελεστικών μέτρων (επίπεδο 2) που αφορούν συγκεκριμένους τομείς που ρυθμίζονται από την MiFID, στις 2 Νοεμβρίου 2006 η CESR (the Committee of European Securities Regulators – Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών) ανακοίνωσε την υιοθέτηση του προγράμματος εργασιών της αναφορικά με τις εργασίες στο επίπεδο 3 της διαδικασίας Lamfalussy σε σχέση με την εν λόγω Οδηγία (MiFID Level 3 Work).

Σύμφωνα με το σχετικό Δελτίο Τύπου, η CESR σκοπεύει να δώσει προτεραιότητα σε εργασίες που θα έχουν επίπτωση στις διαδικασίες και τα συστήματα των επηρεαζόμενων εταιρειών, στη διασυννοριακή παροχή επενδυτικών υπηρεσιών, στις απαιτήσεις για την τήρηση αρχείων και στην υποβολή αναφορών για συναλλαγές, σε ζητήματα δηλαδή, η ρύθμιση των οποίων θα συμβάλει στην καλύτερη προσαρμογή των συμμετεχόντων στην αγορά στις επιταγές της κοινοτικής νομοθεσίας.

Με βάση το πρόγραμμα αυτό, το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το Μάρτιο του 2007, η CESR έχει ξεκινήσει τις εργασίες της με την πρόσκληση για δημόσια διαβούλευση στα κάτωθι ζητήματα:

(α) Απαιτήσεις για την τήρηση αρχείων

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ. 6 της MiFID, κάθε επιχείρηση επενδύσεων οφείλει να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταγράφονται όλες οι υπηρεσίες που παρέχει και οι συναλλαγές που εκτελεί κατά τρόπο που να επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να ελέγχει τη συμμόρφωσή της με τις απαιτήσεις της MiFID και, ιδίως, με τις υποχρεώσεις της έναντι των πελατών της και των δυνητικών πελατών της.

Το άρθρο 51, παρ. 3 της Οδηγίας 2006/73/EK ορίζει ότι κάθε αρμόδια αρχή καταρτίζει και τηρεί ενδεικτικό κατάλογο των ελάχιστων αρχείων που πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων προς συμμόρφωση με τον ανωτέρω κανόνα της MiFID.

Θεωρώντας ότι η κοινή προσέγγιση σχετικά με τον κατάλογο των αρχείων που θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων θα ωφελήσει τόσο τους επενδυτές όσο και τις αγορές, η CESR έθεσε σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο σύστασης προς τα μέλη της που περιλαμβάνει τον κατάλογο με τα ελάχιστα αρχεία την τήρηση των οποίων θα πρέπει να ελέγχουν οι αρμόδιες εποπτικές αρχές κατ' επιταγή των ανωτέρω αναφερόμενων νομοθετικών κανόνων. Σημειώνεται, πάντως, ότι ο κατάλογος αυτός δεν αναφέρεται στο ελάχιστο περιεχόμενο των αρχείων, αλλά στον ελάχιστο αριθμό των απαιτούμενων σύμφωνα με την MiFID αρχείων.

Η διαβούλευση επί του εν λόγω κειμένου έληξε στις 27 Νοεμβρίου 2006 και στην ιστοσελίδα της CESR είναι διαθέσιμες οι παρατηρήσεις των φορέων της αγοράς.

Η ΕΕΤ συμφωνεί καταρχήν με την προσέγγιση της CESR στο ζήτημα αυτό καθώς και με το περιεχόμενο του καταλόγου, θεωρεί όμως ότι η έννοια του ελάχιστου περιεχομένου του σχετικού καταλόγου μπορεί να οδηγήσει ορισμένα κράτη-μέλη να απαιτήσουν την τήρηση πρόσθετων αρχείων, γεγονός που αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα στην ενιαία εφαρμογή της MiFID.

(β) Δημοσίευση και ενοποίηση στοιχείων αναφορικά με τις διατάξεις για τη διαφάνεια της αγοράς

Με την MiFID διασπάται η αρχή της συγκέντρωσης των συναλλαγών και των πληροφοριών σχετικά με τις συναλλαγές αυτές σε έναν, κατά κανόνα, τόπο διαπραγμάτευσης και ενθαρρύνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ διαφορετικών τόπων διαπραγμάτευσης (οργανωμένες αγορές, πολυμερείς μηχανισμοί διαπραγμάτευσης, συστηματικοί εσωτερικοποιητές, συναλλαγές OTC). Προκειμένου να υποστηρίξει τη σωστή διαμόρφωση τιμών αλλά και να ενισχύσει την προστασία των επενδυτών εντός του νέου αυτού περιβάλλοντος, η MiFID εισάγει ενιαίους κανόνες διαφάνειας αναφορικά με τις προ- και μετα-συναλλακτικές πληροφορίες και στοιχεία.

Με γνώμονα τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της δημοσίευσης των προ- και μετα-συναλλακτικών πληροφοριών και στοιχείων καθώς και την ενοποίηση αυτών, τα μέλη της CESR σκοπεύουν να προχωρήσουν στη διαμόρφωση κατευθυντήριων οδηγιών σχετικά με τους μηχανισμούς δημοσίευσης των στοιχείων που απαιτούνται (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ιστοσελίδων), τη διαθεσιμότητά τους και τα σχετικά πρότυπα.

Πιο συγκεκριμένα, τα ζητήματα που θίγει το κείμενο που δόθηκε προς διαβούλευση αφορούν τις ακόλουθες θεματικές:

- καταλογισμός ευθύνης για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της MiFID για τη δημοσίευση των στοιχείων διαφάνειας,
- παροχή υπηρεσιών σχετικά με τη δημοσίευση στοιχείων από τρίτα πρόσωπα στις επιχειρήσεις επενδύσεων,
- χρόνος δημοσίευσης των μετα-συναλλακτικών πληροφοριών,
- διαθεσιμότητα των στοιχείων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- ορισμός του σημείου ολοκλήρωσης της συναλλαγής για τους σκοπούς της δημοσίευσης των μετα-συναλλακτικών πληροφοριών,
- ενοποίηση της πληροφόρησης,
- ποιότητα της πληροφόρησης,
- εναλλακτικές μέθοδοι δημοσίευσης σε περίπτωση ανάγκης,
- χρήση ιστοσελίδων ως μεθόδου δημοσίευσης,
- εντοπισμός των πηγών πληροφόρησης σε περίπτωση που αυτές δεν είναι ευρέως γνωστές,

- ενοποίηση προτύπων δημοσίευσης των στοιχείων, και
- τροποποιήσεις ήδη δημοσιευμένων στοιχείων.

Η διαβούλευση έληξε στις 27 Νοεμβρίου 2006 και στην ιστοσελίδα της CESR είναι διαθέσιμες οι παρατηρήσεις των φορέων της αγοράς.

(γ) Χρήση προτύπων κατά τη γνωστοποίηση συναλλαγών

Κατ' επιταγή του άρθρου 25 της MiFID, από 1ης Νοεμβρίου 2007 οι επιχειρήσεις επενδύσεων θα είναι υποχρεωμένες να γνωστοποιούν τις συναλλαγές τους στις αρμόδιες αρχές.

Σημαντικό στοιχείο για την αποτελεσματικότητα του νέου αυτού συστήματος γνωστοποιήσεων είναι και η ανταλλαγή των εκθέσεων γνωστοποιήσεων μεταξύ των εποπτικών αρχών μελών της CESR. Η CESR έχει εντοπίσει τα πρότυπα εκείνα που διευκολύνουν την εν λόγω ανταλλαγή μεταξύ των μελών της, η επίτευξη δε αποτελεσματικής γνωστοποίησης των συναλλαγών από τις επιχειρήσεις επενδύσεων θα πρέπει να στηρίζεται σε πρότυπα που θα είναι συμβατά με αυτά που χρησιμοποιούνται εσωτερικά από τις εποπτικές αρχές.

Η CESR έθεσε το ζήτημα των κοινών προτύπων σε δημόσια διαβούλευση που λήγει στις 15 Ιανουαρίου 2007, διοργανώνοντας ταυτόχρονα ανοιχτή ακρόαση για τους φορείς της αγοράς στις 8 Ιανουαρίου 2007.

(δ) Αντιπαροχές

Σύμφωνα με το άρθρο 19, παρ. 1 της MiFID, κατά την παροχή επενδυτικών ή παρεπόμενων υπηρεσιών οι επιχειρήσεις επενδύσεων θα πρέπει να ενεργούν με εντιμότητα, δικαιοσύνη και επαγγελματισμό ώστε να εξυπηρετούνται με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα των πελατών τους. Επιπλέον, το άρθρο 26 της Οδηγίας 2006/73/EK με τον τίτλο «αντιπαροχές» ορίζει υπό ποιες προϋποθέσεις η καταβολή ή λήψη οποιασδήποτε αμοιβής ή προμήθειας ή άλλου χρηματικού οφέλους θα θεωρείται ότι συνάδει με τον ορθό τρόπο παροχής υπηρεσιών που προβλέπεται στο άρθρο 19, παρ. 1 της MiFID.

Έχοντας ως τελικό σκοπό την έκδοση σύστασης προς τα μέλη της για την κοινή εφαρμογή του άρθρου 26 της Οδηγίας 2006/73/EK, στις 22 Δεκεμβρίου 2006 η CESR έθεσε σε δημόσια διαβούλευση σχετικό κείμενο που περιέχει προτάσεις και ερωτήσεις προς τους φορείς της αγοράς. Το κείμενο διαβούλευσης διαλαμβάνει κυρίως τα εξής:

- περιέχει γενική εξήγηση της λειτουργίας των όρων και προϋποθέσεων που θέτει το άρθρο 26 της Οδηγίας 2006/73/EK και περιγράφει τη σχέση του με την έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων,
- περιγράφει τις ομοιότητες και διαφορές με το άρθρο 21 της Οδηγίας 2006/73/EK, όπου και εκεί γίνεται αναφορά σε αντιπαροχές σε σχέση με τη σύγκρουση συμφερόντων,
- αναφέρει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αμοιβή ή άλλο όφελος που καταβάλλεται σε ή παρέχεται από τρίτο πρόσωπο δεν θα θεωρείται απαγορευμένη αντιπαροχή σύμφωνα με το άρθρο 26 της Οδηγίας 2006/73/EK, παρέχοντας και μία σειρά σχετικών παραδειγμάτων προς το σκοπό της καλύτερης κατανόησης της προσέγγισης της CESR στο θέμα,
- εκθέτει ορισμένα ζητήματα που αφορούν την προηγούμενη γνωστοποίηση στον πελάτη των επίμαχων αμοιβών και παροχών τρίτων προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 26 της Οδηγίας 2006/73/EK,

- ερευνά το ζήτημα των συνδεδεμένων αντιπροσώπων και της πληρωμής τους μέσα από το πρίσμα της εφαρμογής του άρθρου 26 της Οδηγίας 2006/73/ΕΚ,
- ερευνά το ζήτημα της συγκέντρωσης επί μέρους αμοιβών σε μία συνολική αμοιβή (bundling arrangements), καθώς και την ενσωμάτωση στην αντιπαροχή του κόστους άλλων υπηρεσιών που παρέχονται από το λήπτη στον καταβάλλοντα την εν λόγω αμοιβή (softing arrangements).

Η καταληκτική ημερομηνία της δημόσιας διαβούλευσης έχει οριστεί για τις 9 Φεβρουαρίου 2007.

(ε) Λειτουργία του «ευρωπαϊκού διαβατηρίου» σύμφωνα με την MiFID

Όπως προκύπτει και από το πρόγραμμα εργασιών της, η CESR δίνει προτεραιότητα στα στοιχεία εκείνα της MiFID που άπτονται της λειτουργίας του «ευρωπαϊκού διαβατηρίου» των επιχειρήσεων επενδύσεων, ιδιαίτερα δε αυτών που αφορούν τις σχέσεις των αρμοδίων αρχών του κράτους-μέλους καταγωγής και του κράτους-μέλους υποδοχής κατά το στάδιο της αδειοδότησης και κατά την εποπτεία και παρακολούθηση της παροχής υπηρεσιών των υποκαταστημάτων, τις μεταβατικές διατάξεις και τις διασυννοριακές δραστηριότητες των συνδεδεμένων αντιπροσώπων.

Σε σχέση με τα ανωτέρω, στις 15 Δεκεμβρίου 2006 η CESR έθεσε σε δημόσια διαβούλευση κείμενο που περιέχει τις προτάσεις της και ερωτήματα προς τους φορείς της αγοράς αναφορικά με τις διαδικασίες γνωστοποίησης των άρθρων 31 (ελευθερία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων) και 32 (εγκατάσταση υποκαταστήματος) της MiFID και τις παραμέτρους συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών του κράτους-μέλους καταγωγής και του κράτους-μέλους υποδοχής, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εποπτεία των διασυννοριακών δραστηριοτήτων.

Οι βασικοί στόχοι του εν λόγω κειμένου διαβούλευσης είναι οι εξής:

- η μέγιστη εναρμόνιση των διαδικασιών γνωστοποίησης,
- η ενιαία ερμηνεία των άρθρων 31 και 32 της MiFID, κυρίως αναφορικά με το χρόνο έναρξης παροχής υπηρεσιών στο κράτος-μέλος υποδοχής (άρθρο 31 παρ. 3) και την εγκατάσταση υποκαταστήματος (32 παρ. 6),
- ο λειτουργικός και αποτελεσματικός διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων των αρμοδίων αρχών του κράτους-μέλους καταγωγής και του κράτους-μέλους υποδοχής προς το σκοπό της αποτελεσματικότερης εποπτείας της διασυννοριακής δραστηριότητας, ενόψει, ιδιαίτερα, της κατάργησης από την MiFID της επίκλησης του γενικού συμφέροντος από τις αρμόδιες αρχές του κράτους-μέλους υποδοχής για την εποπτεία ορισμένων δραστηριοτήτων στο έδαφός της,
- η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εποπτεία της διασυννοριακής δραστηριοποίησης μέσω συνδεδεμένων αντιπροσώπων, της διασυννοριακής δραστηριοποίησης των Πολυμερών Μηχανισμών Διαπραγμάτευσης και των γραφείων αντιπροσώπησης,
- η ομαλή μετάβαση από το καθεστώς αδειοδότησης και εποπτείας που προβλεπόταν στην Οδηγία 93/22/ΕΚ (ISD) στο νέο καθεστώς της MiFID, και
- η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων εποπτικών αρχών με την υπογραφή σχετικού πρωτοκόλλου εντός του πρώτου τριμήνου 2007.

Η καταληκτική ημερομηνία της δημόσιας διαβούλευσης έχει οριστεί για τις 9 Φεβρουαρίου 2007.

Πρόταση Οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά

Η έγκαιρη και ομοιόμορφη ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας των σχημάτων κίνησης κεφαλαίων (μεταφορές πιστώσεων και άμεσες χρεώσεις) που αναπτύσσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC). Ειδικά στην περίπτωση του σχήματος για τις πανευρωπαϊκές άμεσες χρεώσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική η διασφάλιση συνθηκών ασφάλειας δικαίου και διαμόρφωσης κοινών κανόνων προστασίας των καταναλωτών, δεδομένου ότι μέχρι σήμερα το συγκεκριμένο μέσο πληρωμής παρέχεται μόνο σε εθνικό επίπεδο και διέπεται αποκλειστικά από εθνικούς κανόνες.

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του 2006 δεν επιτεύχθηκε η ψήφιση της Οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά. Στα τέλη Νοεμβρίου, το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Συμβούλιο ECOFIN) ζήτησε από τη Γερμανική Προεδρία να εντείνει τις προσπάθειές της προκειμένου να ψηφιστεί η Οδηγία εντός του πρώτου εξαμήνου του 2007. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το χρονικό διάστημα που θα μεσολαβήσει από την ψήφιση της Οδηγίας έως την ενσωμάτωση των διατάξεων της στο δίκαιο των κρατών-μελών, θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι η εν λόγω Οδηγία δεν θα έχει ενσωματωθεί στις έννομες τάξεις των κρατών-μελών έως την 31η Δεκεμβρίου 2007, όπως είχε αρχικά προγραμματιστεί.

Προετοιμασία μετάπτωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων στο σύστημα TARGET2

Η προετοιμασία των κοινοτικών πιστωτικών ιδρυμάτων για τη μετάπτωση στο νέο σύστημα πληρωμών TARGET2 συνεχίστηκε ομαλά κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2006. Στο παρόν στάδιο όλες οι κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης έχουν επιβεβαιώσει τη συμμετοχή τους στην κοινή πλατφόρμα του TARGET2.

Ως ημερομηνία έναρξης των εν λόγω λειτουργιών έχει οριστεί η 19η Νοεμβρίου 2007. Τα κράτη-μέλη θα μεταβούν στο νέο σύστημα πληρωμών κατά ομάδες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Το Ευρωσύστημα έχει επιλέξει η μετάπτωση στο TARGET2 να επιτρέπει ευελιξία στο χρόνο σύνδεσης με την κοινή πλατφόρμα (SSP), προκειμένου να ικανοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο οι ανάγκες των πιστωτικών ιδρυμάτων, των συστημάτων συμψηφισμού και διακανονισμού χρεογράφων και των κεντρικών τραπεζών. Η χρονική στιγμή σύνδεσης της Τράπεζας της Ελλάδος στην κοινή πλατφόρμα έχει οριστεί για την 19η Μαΐου 2008.

Στις 10 Νοεμβρίου 2006 πραγματοποιήθηκε συνάντηση στην Τράπεζα της Ελλάδος με αντικείμενο την αξιολόγηση της προετοιμασίας των ελληνικών τραπεζών. Η αξιολόγηση θα λαμβάνει υπόψη θέματα, όπως η οργάνωση έργου, η πορεία προετοιμασίας των υποδομών, οι εσωτερικές διαδικασίες, οι δοκιμές και θέ-

ματα μετάπτωσης. Ειδικά υπογραμμίστηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος η σημασία που πρέπει να αποδίδεται σε θέματα, όπως η εσωτερική οργάνωση, ο προσδιορισμός των αλλαγών σε επίπεδο υλικού εξοπλισμού και λογισμικού (h/w, s/w), οι προσαρμογές συστημάτων (εσωτερικά/με εξωτερική βοήθεια) και η εκπαίδευση των υπαλλήλων.

Στις 21 Νοεμβρίου 2006 δημοσιεύτηκε επίσης η τρίτη Έκθεση Προόδου για το TARGET2. Στην Έκθεση καταγράφονται οι θέσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στα εξής βασικά ζητήματα:

- τιμολόγηση υπηρεσιών,
- νομικά θέματα,
- πλαίσιο συνέχισης εργασιών σε έκτακτες περιστάσεις,
- πλαίσιο δοκιμών, και
- διαδικασία μετάπτωσης στο νέο σύστημα.

Τέλος, το Δεκέμβριο του 2006, σε συνέχεια σχετικού αιτήματος των χρηστών το Ευρωσύστημα δημοσίευσε αποσπάσματα από την υπό εκπόνηση νέα έκδοση των UDFS (Book 1 version 2.2) για το TARGET2. Ειδικότερα τα εν λόγω κείμενα αφορούν τις τεχνικές πληροφορίες αναφορικά με τη χρήση κωδικών στα μηνύματα MT 900/910 και την επικαιροποιημένη λίστα error codes.

Η άποψη του Ευρωσυστήματος σχετικά με τον SEPA για τις κάρτες

Στις 20 Νοεμβρίου 2006, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσίευσε την έκθεση προόδου για την υλοποίηση του SEPA στις κάρτες πληρωμών με τίτλο «Η άποψη του Ευρωσυστήματος σχετικά με τον SEPA για τις κάρτες». Η έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ως κείμενο υψηλής πολιτικής σημασίας για την αγορά των καρτών πληρωμής πανευρωπαϊκά, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από όλες τις τράπεζες στο πλαίσιο διαμόρφωσης της μελλοντικής πολιτικής τους.

Σύμφωνα με τις απόψεις που εκφράζονται στην έκθεση προόδου, ο SEPA για τις κάρτες θα πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- οι καταναλωτές θα μπορούν να επιλέγουν μεταξύ ποικίλων ανταγωνιστικών συστημάτων καρτών που θα προσφέρονται από τα τερματικά που βρίσκονται στα σημεία πώλησης (point-of-sale – POS),
- η αγορά καρτών, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υπηρεσιών και υποδομών, θα είναι ανταγωνιστική, αξιόπιστη και αποδοτική ως προς το κόστος,
- οι έμποροι θα μπορούν να αποδέχονται απρόσκοπτα πληρωμές με κάρτες που είναι συμβατές με το Πλαίσιο του SEPA για τις κάρτες (SEPA Cards Framework – SCF).

Με στόχο την επίτευξη των ανωτέρω, το Ευρωσύστημα προτείνει λύσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων και προκλήσεων. Ειδικότερα:

- Επισημαίνει την ανάγκη δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού σχήματος καρτών, το οποίο θα λειτουργήσει ανταγωνιστικά προς τα διεθνή σχήματα καρτών VISA και MasterCard.
- Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ανακοινώσει το συντομότερο δυνατόν την πολιτική της σχετικά με τις διατραπεζικές προμήθειες, αφού η ανακοίνωση αυτή θα δώσει σαφείς κατευθύνσεις στις τράπεζες και τα συστήματα που επιδιώκουν να αναπτύξουν διατηρήσιμα επιχειρηματικά μοντέλα για τον SEPA. Για το σκοπό της εξασφάλισης ίσων όρων ανταγωνισμού, οι αποφάσεις των ευρωπαϊκών και εθνικών αρχών ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένες, ενώ θα πρέπει να υιοθετηθεί μια συνεπής στάση σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Σε περίπτωση που η πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαφέρει σημαντικά από την κατάσταση που επικρατεί σήμερα, θα πρέπει να προβλεφθεί επαρκής χρόνος προσαρμογής, προκειμένου να αποφευχθούν διαταραχές στην αγορά.
- Ο ανταγωνισμός θα πρέπει να υφίσταται σε τρία επίπεδα:
 - (α) μεταξύ της εκδότριας τράπεζας και της τράπεζας που αποδέχεται συναλλαγές με κάρτα,
 - (β) μεταξύ των συστημάτων καρτών, και
 - (γ) κατά την επεξεργασία πληρωμών με κάρτα.
- Ζητήματα τυποποιήσεων, προστασίας προσωπικών δεδομένων, καταπολέμησης της απάτης και παρακολούθησης των προμηθειών στις πληρωμές με κάρτα, θα πρέπει να απασχολήσουν τις τράπεζες, τα συστήματα καρτών, τις εποπτικές αρχές, καθώς και κάθε άλλο εμπλεκόμενο φορέα.

Σύμφωνα με το σχετικό δελτίο τύπου, το Ευρωσύστημα θα συζητήσει το περιεχόμενο της εν λόγω έκθεσης προόδου με τα ενδιαφερόμενα μέρη και θα παρακολουθήσει την εξέλιξη του κλάδου των καρτών στην Ευρώπη. Ένας πρώτος κύκλος διαβούλευσης αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του Φεβρουαρίου του 2007.

Οριοθέτηση και υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA) με πρωτοβουλίες της αγοράς

Από την 1η Ιανουαρίου 2008, τα εγκατεστημένα στον SEPA πιστωτικά ιδρύματα (κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Ελβετία) θα αρχίσουν να παρέχουν στην πελατεία τους προϊόντα κίνησης κεφαλαίων (μεταφορές πιστώσεων και άμεσες χρεώσεις) και κάρτες πληρωμής, συμβατά με τις λειτουργικές και τεχνικές προδιαγραφές που έχει επεξεργαστεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC).

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) ενέκρινε, το Δεκέμβριο του 2006, τα παρακάτω κείμενα εκδίδοντας και σχετικά ψηφίσματα:

- **SEPA Direct Debit Scheme Rulebook version 2.2,**
- **SEPA Credit Transfers Scheme Rulebook version 2.2,**
- Implementation Guidelines Version 2.2 and the SEPA Data Model Version 2.2 Supporting the SEPA Credit Transfer and Direct Debit Schemes Version 2.2

Τα ανωτέρω κείμενα, τα οποία είναι διαθέσιμα και στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, είναι αυτά που θα υιοθετηθούν από τις ευρωπαϊκές τράπεζες για την αποστολή και λήψη μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων σε περιβάλλον SEPA από την 1η Ιανουαρίου 2008.

Κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για την ορθή ενσωμάτωση από τις τράπεζες των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1781/2006 για τις πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών

Σε συνέχεια της δημοσίευσης του Κανονισμού (ΕΚ) 1781/2006 στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών εξέδωσε, στις 22 Δεκεμβρίου 2006, κείμενο κατευθυντήριων γραμμών για την ορθή ενσωμάτωση από τις τράπεζες των διατάξεων του Κανονισμού για τις πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές γνωστοποιήθηκαν άμεσα στις αρμόδιες διατραπεζικές επιτροπές της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, προκειμένου να επιτευχθεί η έγκαιρη προσαρμογή τους.

Δ. Προστασία καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Κοινοτικό επίπεδο

Εξελίξεις στον τομέα της ενυπόθηκης πίστης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του διαλόγου που έχει ξεκινήσει αναφορικά με τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της διασυνοριακής παροχής ενυπόθηκης πίστης, συνέστησε στις αρχές του 2006 δύο Ομάδες Εργασίας και ειδικότερα, την Mortgage Industry Consumers Dialogue Group (MICDG) και την Mortgage Funding Expert Group (MFEG). Έργο της πρώτης, στις εργασίες της οποίας συμμετείχαν εκπρόσωποι Ενώσεων Πιστωτικού Τομέα και Ενώσεων Καταναλωτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήταν η επίτευξη συναίνεσης και η υιοθέτηση κοινών αρχών σε επιμέρους ζητήματα τεσσάρων θεματικών που θεωρούνται κρίσιμα για την ολοκλήρωση της αγοράς της ενυπόθηκης πίστης. Έργο της δεύτερης, στην οποία συμμετείχαν επενδυτές, τράπεζες και οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, ήταν ο προσδιορισμός των εμποδίων που υπάρχουν αυτή τη στιγμή σε ό,τι αφορά την ολοκλήρωση της αγοράς ενυπόθηκης πίστης με έμφαση στους τρόπους χρηματοδότησής της και η υποβολή συγκεκριμένων συστάσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την άρση των εν λόγω εμποδίων.

Το Δεκέμβριο του 2006, οι δύο Ομάδες Εργασίας υπέβαλαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις τελικές εκθέσεις τους, τα σημαντικότερα πορίσματα των οποίων είναι τα εξής:

(i) Mortgage Industry Consumers Dialogue Group

Η εν λόγω Ομάδα Εργασίας ασχολήθηκε με τέσσερα επιμέρους ζητήματα της προστασίας του καταναλωτή στον τομέα της ενυπόθηκης πίστης και συγκεκριμένα με:

- την παροχή πληροφόρησης (υπό α),
- την παροχή συμβουλών (υπό β),
- την πρόωρη αποπληρωμή (υπό γ), και
- το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (ΣΕΠΕ) (υπό δ).

Όπως προαναφέρθηκε, ο σκοπός για τον οποίο συγκροτήθηκε η συγκεκριμένη Ομάδα Εργασίας ήταν η εξεύρεση κοινών αρχών σε αυτά τα τέσσερα επιμέρους ζητήματα, οι οποίες θα γίνονταν αποδεκτές τόσο από τις τράπεζες όσο και από τις Ενώσεις Καταναλωτών. Ωστόσο, δεν κατέστη εφικτό να βρεθεί συμβιβαστική λύση.

Τα βασικότερα σημεία της έκθεσης, ανά θεματική, είναι τα ακόλουθα:

(α) Παροχή πληροφόρησης:

- *Καθορισμός ακριβούς χρονικής στιγμής για την παροχή προσυμβατικής πληροφόρησης:* Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας δεν κατέληξαν σε συμφωνία για την ακριβή χρονική στιγμή κατά την οποία θα πρέπει να παρέχεται στους καταναλωτές το εξατομικευμένο δελτίο πληροφοριών (ESIS), που προβλέπεται στον εθελοντικό κώδικα συμπεριφοράς για τα στεγαστικά δάνεια. Ομόφωνα αποφασίστηκε μόνο ότι ο καταναλωτής θα πρέπει να έχει επαρκή χρόνο προκειμένου να συγκρίνει τις προσφορές, στην περίπτωση που το ESIS δίνεται σε αυτόν ταυτόχρονα με την προσφορά για σύναψη δανειακής σύμβασης.

Η EET εκτιμά ότι λόγω της πολυμορφίας των περιπτώσεων, ο καθορισμός εκ των προτέρων συγκεκριμένης χρονικής στιγμής κατά την οποία θα πρέπει να παρέχεται το ESIS δεν είναι πρόσφορος. Σε κάθε περίπτωση, αυτό το οποίο προκύπτει από την εμπειρία της εφαρμογής του κώδικα από τις τράπεζες μέλη της EET, είναι ότι το ESIS παρέχεται σε χρονικό σημείο τέτοιο, το οποίο επιτρέπει την έρευνα αγοράς του καταναλωτή.

- *Αναθεώρηση του ESIS:* Δεν επιτεύχθηκε τελική συμφωνία για την αναθεώρηση του περιεχομένου του, παρά μόνο για συγκεκριμένα σημεία αυτού, όπως ενδεικτικά η περιγραφή του προϊόντος, το ποσό και το νόμισμα και η προειδοποίηση για την ανάληψη συγκεκριμένου κινδύνου.

Η EET θεωρεί ότι το περιεχόμενο του ESIS, όπως είναι αυτή τη στιγμή διατυπωμένο, καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες ενημέρωσης των καταναλωτών που επιθυμούν τη χορήγηση στεγαστικού δανείου. Θα μπορούσε ωστόσο να βελτιωθεί κατά τα ως άνω σημεία.

- *Μηχανισμοί επιβολής του Κώδικα Συμπεριφοράς:* Οι Ενώσεις Καταναλωτών εμμένουν στην άποψη ότι ο Κώδικας θα πρέπει να είναι νομικά δεσμευτικός για όλους τους δανειστές, ενώ αντίθετα οι τράπεζες υποστηρίζουν ότι ο κώδικας λειτουργεί ιδιαίτερα ικανοποιητικά στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης.

Η EET εκτιμά ότι πέραν της ικανοποιητικής λειτουργίας του κώδικα από τη μέχρι σήμερα εμπειρία εφαρμογής του, η αυτορρύθμιση παρέχει την αναγκαία ευελιξία, ώστε να τροποποιείται έγκαιρα εφόσον οι περιστάσεις το απαιτούν.

(β) Παροχή συμβουλών

Δεν επιτεύχθηκε συμφωνία ως προς τον υποχρεωτικό ή μη χαρακτήρα της παροχής συμβουλών λόγω διαφωνίας μεταξύ των μερών, τα οποία αποδέχθηκαν μόνο κάποιες γενικές αρχές.

Η θέση της ΕΕΤ είναι ότι η παροχή συμβουλών αποτελεί διακριτή υπηρεσία, η οποία θα πρέπει να παρέχεται μόνο εφόσον ο καταναλωτής κρίνει ότι τη χρειάζεται και ότι κρίνει σκόπιμο να επιβαρυνθεί με το κόστος αυτής.

(γ) Πρόωρη αποπληρωμή

Τα μέρη διαφώνησαν ως προς τη νομική φύση που θα πρέπει να έχει η παροχή δυνατότητας πρόωρης αποπληρωμής (τράπεζες: συμβατικό δικαίωμα/καταναλωτές: δικαίωμα εκ του νόμου). Αποδέχθηκαν εκατέρωθεν ότι οι δανειστές θα πρέπει να αποζημιώνονται στην περίπτωση που ο καταναλωτής αποπληρώσει πρόωρα, καθώς και ότι ο υπολογισμός της αποζημίωσης θα πρέπει να γίνεται με δίκαια και αντικειμενικά κριτήρια, χωρίς όμως να δοθούν διευκρινίσεις για τη φύση και το είδος των κριτηρίων.

Η ΕΕΤ θεωρεί ότι σε περίπτωση άσκησης του δικαιώματος πρόωρης αποπληρωμής, θα πρέπει ο δανειστής να αποζημιώνεται, κατά τρόπο ώστε να αποκαθίσταται η ζημία την οποία υφίσταται από την άσκηση του δικαιώματος εκ μέρους του δανειολήπτη.

(δ) ΣΕΠΕ

Δεν επιτεύχθηκε συμφωνία αναφορικά με το περιεχόμενο το ΣΕΠΕ, δηλ. ποια στοιχεία κόστους θα πρέπει να περιλαμβάνει (τράπεζες: στενή βάση υπολογισμού του ΣΕΠΕ/καταναλωτές: ευρεία βάση υπολογισμού του).

Η θέση της ΕΕΤ είναι ότι το ΣΕΠΕ αποτελεί πολύ σημαντικό εργαλείο προκειμένου ο καταναλωτής να γνωρίζει το συνολικό κόστος με το οποίο επιβαρύνεται σε ό,τι αφορά το δάνειο που χορηγείται σε αυτόν. Αναγκαία προϋπόθεση ωστόσο για την ορθή λειτουργία του ΣΕΠΕ και την αποφυγή παραπλάνησης του καταναλωτή είναι η συγκρισιμότητά του μεταξύ των τραπεζών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤ εκτιμά ότι το ΣΕΠΕ θα πρέπει να περιλαμβάνει εκείνα τα στοιχεία κόστους που πληρώνει ο καταναλωτής στην ίδια την τράπεζα και όχι τυχόν άλλα έξοδα, τα οποία εκφεύγουν του ελέγχου της ως προς τον καθορισμό τους. Τα έξοδα που εμπίπτουν στη δεύτερη κατηγορία θα πρέπει να είναι σαφή για τον καταναλωτή, αλλά δεν είναι πρόσφορο σύμφωνα με τα προαναφερθέντα να περιλαμβάνονται στο ΣΕΠΕ.

(ii) Mortgage Funding Expert Group (MFEG)

Σύμφωνα με την έκθεση της εν λόγω Ομάδας Εργασίας, οι ευρωπαϊκές αγορές ενυπόθηκης πίστης είναι σε μεγάλο βαθμό αποτελεσματικές, εντούτοις υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Μια προσέγγιση με γνώμονα τις ανάγκες των αγορών και την απελευθέρωσή τους, αποτελεί την καλύτερη δυνατή επιλογή και ταυτόχρονα μπορεί να αποφέρει μεγαλύτερο κέρδος για τον καταναλωτή.

Τα κυριότερα συμπεράσματα από την Έκθεση της Ομάδας Εργασίας είναι τα εξής:

- Διατήρηση των επιμέρους εθνικών μοντέλων χρηματοδότησης της ενυπόθηκης πίστης
- Ενίσχυση του ανταγωνισμού σε κάθε στάδιο της διαδικασίας (εγγραφή υποθήκης, χρηματοδότηση υποθηκών, παροχή υπηρεσιών και εκτίμηση κινδύνων)
- Ενίσχυση των εναλλακτικών τρόπων παροχής ενυπόθηκων δανείων (π.χ. μεσίτες πιστώσεων)
- Προώθηση απελευθέρωσης των αγορών και μη αποδοχή της πρότασης για την τυποποίηση των ενυπόθηκων δανείων πανευρωπαϊκά
- Ενίσχυση της διαφάνειας προκειμένου ο επενδυτής να κατανοεί το είδος του εκάστοτε προϊόντος.

Ε. Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Διεθνές επίπεδο

Αξιολόγηση της Ελλάδας από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης για (FATF) για θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Στο πλαίσιο της προγραμματισμένης αξιολόγησης της χώρας μας από εμπειρογνώμονες της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, πραγματοποιήθηκε στις 24 Νοεμβρίου 2006 συνάντησή τους με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Τα θέματα που συζητήθηκαν κατά την εν λόγω συνάντηση, αφορούσαν κυρίως τα εξής:

- το προφίλ της EET ως φορέα εκπροσώπησης των ελληνικών και ξένων τραπεζών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας,
- τη λειτουργία των διατραπεζικών επιτροπών της EET και τα βασικά θέματα πολιτικής που αυτές επεξεργάστηκαν κατά τη διάρκεια του 2006 για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
- τη συμμετοχή της EET στις αρμόδιες για τα ανωτέρω θέματα επιτροπές της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (ΕΤΟ),
- τις θέσεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος σε διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν το τελευταίο έτος σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο για τα ανωτέρω θέματα,
- τη συμβολή της EET στη διαμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας για θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαβούλευση με την Τράπεζα της Ελλάδος κατά τη διαμόρφωση του Παραρτήματος IV της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006,

- τη συμμετοχή της EET στην Εθνική Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου στη συγκεκριμένη θεματική, και
- τις εκδόσεις και τα ενημερωτικά έντυπα της EET για την πληροφόρηση του συναλλακτικού κοινού.

Εντός του Φεβρουαρίου 2007 αναμένεται η έκδοση και αποστολή από την FATF ενός πρώτου σχεδίου της έκθεσης αξιολόγησης για τη χώρα μας. Μετά τις σχετικές διαβουλεύσεις αναμένεται η δημοσιοποίηση της τελικής έκθεσης εντός του 1ου εξαμήνου του 2007.

Κοινοτικό επίπεδο

Πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών

Το Δεκέμβριο του 2006 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο Κανονισμός (ΕΚ) 1781/2006 περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών, με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1η Ιανουαρίου 2007.

Με τον Κανονισμό επιδιώκεται η ενιαία εφαρμογή από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ειδικής Σύστασης υπ' αριθμ. 7 (SR VII) της FATF για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Οι διατάξεις του Κανονισμού αφορούν τις πληροφορίες που θα πρέπει να συνοδεύουν τον εντολέα μιας μεταφοράς χρηματικού ποσού (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και αριθμός λογαριασμού), σε οποιοδήποτε νόμισμα, από και προς πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εφόσον οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών είναι εγκατεστημένοι εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτείται μόνο η αναγραφή του αριθμού λογαριασμού (παραδοσιακού ή σε μορφή IBAN) του πληρωτή ή εναλλακτικά ενός μοναδικού αναγνωριστικού κωδικού της συναλλαγής κατά τη μεταφορά του χρηματικού ποσού.

Από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού εξαιρούνται ή δύνανται τα κράτη-μέλη να εξαιρέσουν τις: (α) πληρωμές με χρεωστική ή πιστωτική κάρτα, (β) πληρωμές με ηλεκτρονικό χρήμα ή μέσω κινητών τηλεφώνων, (γ) αναλήψεις μετρητών από ίδιο λογαριασμό, (δ) άμεσες χρεώσεις, (ε) μεταφορές κεφαλαίων που προέρχονται από ηλεκτρονικό συμψηφισμό των επιταγών (cheque truncation), (ε) μεταφορές ποσών εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους για πληρωμή φόρων, προστίμων, ασφαλιστικών εισφορών κ.λπ., (στ) μεταφορές ποσών, μέγιστου ποσού 150 ευρώ, εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους προς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, και (ζ) τις μεταφορές ποσών, μέχρι μέγιστου ποσού 1.000 ευρώ, εντός της επικράτειας ενός κράτους-μέλους, σε λογαριασμό δικαιούχου που επιτρέπει την πληρωμή για την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών.

Συμπλήρωση της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 με το Παράρτημα υπ' αριθμ. 4 σχετικά με την «Πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»

Στις 3 Νοεμβρίου 2006 δημοσιεύτηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως η Απόφαση αριθμ. 231/3/13.10.2006 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος για την «Πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας».

Η εν λόγω Απόφαση, η διαμόρφωση του περιεχομένου της οποίας αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένης διαβούλευσης μεταξύ της ΕΕΤ και της Τράπεζας της Ελλάδος, ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής της στο ΦΕΚ, ενώ από την ίδια ημερομηνία αντικαθίσταται η Εγκύκλιος Διοίκησης της Τράπεζας της Ελλάδος υπ' αριθμ. 16/2.8.2004.

Οι βασικές προβλέψεις της Απόφασης αφορούν τις ακόλουθες βασικές θεματικές:

- τις διαδικασίες αναγνώρισης και πιστοποίησης της ταυτότητας των πελατών
- την επίδειξη της δέουσας επιμέλειας κατά τη διαδικασία ταυτοποίησης της πελατείας των εποπτευόμενων ιδρυμάτων
- την προσέγγιση του ξηπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με βάση τον κίνδυνο (risk-based approach)
- την εφαρμογή της διαδικασίας δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη
- την τήρηση αρχείου από τα εποπτευόμενα ιδρύματα
- τον εντοπισμό, χειρισμό και αναφορά των ύποπτων συναλλαγών
- τις διαδικασίες εσωτερικού έλεγχου και επικοινωνίας
- την εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού
- την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων
- την παροχή πληροφοριών στην Τράπεζα της Ελλάδος σε ετήσια βάση
- τις κυρώσεις σε περιπτώσεις παράβασης από τα εποπτευόμενα ιδρύματα των υποχρεώσεών τους

Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Στις 11 Δεκεμβρίου 2006 δημοσιεύτηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως η Απόφαση 23/404/22.11.2006 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η έναρξη εφαρμογής της οποίας ορίστηκε για την 1η Μαρτίου 2007.

Με την εν λόγω Απόφαση η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου 2331/1995, όπως ισχύει ειδικά μετά την τελευταία του τροποποίηση με το νόμο 3424/2005, καθώς και το πρόσφατο έργο της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), αναθεώρησε το κανονιστικό πλαίσιο και τις υποχρεώσεις των εποπτευόμενων από αυτήν επιχειρήσεων σε ό,τι αφορά την εν λόγω θεματική.